

F $\frac{4583}{2}$

4.583

2

3. 6 7 8 9 0. Gr. A. N. S. 400

საქართველოს
საბჭოთაო

F —

258

საქართველოს
საბჭოთაო

1898—1901

ქუთაისი

ქილიძისა და ხელიძის სტამბა ♦ ტიპ. კილაძე ი ხელიძე

1902.

679.762.1-1

გ. ა. ბ. ბ. ბ.

წიგნები და მოთხრობები

1898—1901

F 4.583
2

ქუთაისი

ბილაძისა და ხელაძის სტამბა.

Typografia H. Kuznetsov u I. Xezarov.

1902.

ՈՒՐՈՒՄԻՆՈՒՄ

Дозволено цензурою, С.-Петербургъ, 20 Марта

1001⁵⁰²-8081

ՈՒՐՈՒՄԻՆՈՒՄ

ԿՆԵՏԻ ՍԻՆՏԵՐԹ ԵՎ ԵՆԵՄՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆԻ Կ. ԿՆԵՏԻ ԵՎ ԵՆԵՄՈՒՄ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

. 2001

მ ა ი ს ი ს დ ი ლ ა .

აისის ტურფა დილაა,
მეზე მზე წყნარათ მოკურავს
და არემარეს ოქროს ფერ
სხივების გვირგვინს ახურავს.

ბუჩქ-ბაღახებში ციური
ცვარნი აღმასებრ ბრწყინავენ,
ნიაფი დაქრის, ფოთლოები
ტაშის კვრით ცეკვენ, ხტუნავენ.

მთა-ბარი ყვავის, ვარდები
ლამაზათ იფურჩქნებიან,
ბულბულნი სტვენენ, გალობენ,
შაშენი პანს ეუბნებიან...

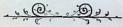
ლხინი აქვს, ლხინი ბუნებას,
ნეტარებს, სტკბება გულითა,
ჩანგსა აქლერებს, ზედ შემდეგს
დამღერის სიხარულითა:

„ზამთარი იდგა, სულს და გულს
მიწყლავდა ყინვა ცივით,
მენატრებოდა ციური
მნათობის თფილი სხივით.“

და ამ დროს მხოლოდ იმედი
მასულდგმულებდა ჩაგრულსო,
მეუბნებოდა: „გამხნევი,
აგისრულდება, რაც გსურსო!“

და, აჰა, მართლაც ასრულდა
იმისი დაპირებაო:
შაზაფხულია, მის ფეხთ ქვეშ
შამთარი სულს ლევს, ქრებაო!“

უცნობის ან მიერ მოგვყავს:
სულსიან შაშინს ან მარჯ
გაქნაყვა სულსი
ქა, იმს ნაკუთაი, ქაქევა
ხისოყუნი გაწავსალო.

შე ხი ვსაქსოქეში, ვყვანქეში,
ძალი-თანე მემქემი
ქა ხანეწათი „შავსალოქ
აჯაოქან მესაქეში!

ნ ა წ უ მ ე ბ ი .

მობას, ერთობას, სიყვარულს
ღვეუდგათ ტახტი ქებული,
ზედ დავსვათ ერთათ სამივე,
ცით უხვათ მადლით ცხებული;

მტრობა, ძულება, შური კი —
ჩვენს შორის გამეფებული —
ძირ-ფესვიანათ ამოვფხვრათ,
ღვთისაგან შეჩვენებული.

ნაწ. უკველვ ანგელებულას კოეფს „წამანთ“
იხ. სკანსა, ვაღი 480, ნაწილი 1. სწიკ 1855.

ხოვრებისგან შწარეთ დასჯილს,
შულდაკოდილს, განგმირულსა,
ძალმილფულს, ღონემიხთილს,
შვემულ-ცემულ-წამებულსა,—

მძულდა, მძულდა, მეტისმეტათ,
სიკოცხლე და ეს ქვეყანა,
და ვნატრობდი გულით სიკვდილს,
ხსნას ველოდი იმისგანა!—

მაგრამ წმონდა სიყვარულის
სხივი გულში ჩამივიარდა,
დაცემული აღმადგინა!
და სიკოცხლეს შემიყვარდა.

შემიყვარდა ეს ქვეყანაც,
ხალხით სავსე, გაჭედილი,
სადაც მარად ბრძოლა არის,
პრეინ არის კმაყოფილი...

და მეც მყისვე მოვემზადე
და ბრძოლაში ჩავერიე,
ჩაგრულთ გვერდით ამოვუდექე,
მჩაგვრელებს არ გავერიე.

და მას აქეთ მედგრაჲ ვებრძვი
შოველ დღიურ ჭირს და ვარამს;
ბოროტს მუდამ ვგმობ და ვდეგნი,
ძეთილს ვაქებ, ვაძლევ სალამს.

ომ მივეგებო სიხარულით
აბაღსა წელსა,
რას მომიტანს ის გულისათვის
სასიხარულოს:

ამისრულდება, რასაც ვნატრობ
სულით და გულით?

მივალწევ მიზანს დანიშნულსა,
ჩემს სატრფიალოს?..

ვნახავ სიპართლის დროშას
მალლა აფრიალებულს?
ძმობას, ერთობას ხალხთა შორის
ზამეფებულსა?..

არ შემომესმის კენესა, გმინვა
ღამაშვრალ ხალხის,

და გრკალებრ მოხრილს ვნახავ წელში
ზასწორებულსა?..

მაგრამ რას ვფიქრობ, ღმერთო ჩემო,
ამას უგნური!

ზანა მომხდარა როდისმე ეს,
ახლა რომ მოხდეს!

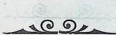
მაშ, ახალწელსა სიხარულით
ვით მივეგებო;

ღეე, ვით დღემდე, დღესაც ისევ
ზული მიწუხდეს.

✓ ნ ა წ ე მ ე ბ ი .

მინც რომ ცხოვრების ტალღებსა
მედგრათ არ შეეზრძოლება,
მედსა მოუბრის, თაყვანს ცემს,
პირუტყვებრ დაემონება,

და თანვე თვის ბედს ემღურის,
შმობს წუთისოფლის ბრუნვასა,
სიკვდილსა ნატრობს, საზღვარი
პრა აქვს იმის ჳმუნვასა...
ის რა კაცია?—ის არის
ქაცისა მხოლოდ აჩრდილი,
მვეყნისა ბარგი, ცოცხლათვე
მკედრებში ჩარაცხულ-ჩათვლილი.

იღბანს ვძებნე მეგობარი
შმინდა, წრფელი, უანგარო,
მაგრამ ვერსად ვერ ვიპოვე...
ჩემო მუხავ! ჩემო ქნარო!

ვისაც ვენდე, მილალატა,
შხამი მასვა სასიმწარო,
სული, გული დამიწყლულა...
ჩემო მუხავ! ჩემო ქნარო!

ბოლოს თავი დავანებე,
ვსთქვი: „სჯობს სხვა რამ შევიყვარო“.
და მყისვე თქვენ დაგემოყვრეთ,
ჩემო მუხავ! ჩემო ქნარო!

თქვენ მაინც ნუ მილალატებთ,
ვიდრე სულს არ გავეყარო:
ერთი გვქონდეს ქირიც, ლხინიც,
ჩემო მუხავ! ჩემო ქნარო!

ნ ა წ უ ვ ე ბ ი .

მედი უკვდავებაა,
ძაცისა მაცოცხლებელი,
ძალის მომცემი, სულისა
ამყვავებ-ამშალლებელი;
შიმედობა—სამსალა,
შდროვით დამწყულლებელი,
ძალის წამრთმევი, სულისა
დამცემი, დამშდაბლებელი.

* * *

იმედობავ! რა გინდა,
 რა დაგრჩენია ჩემთანა,
 რათ არ მშორდები, რათ დამსდევ
 შევლგან, ყოველთვის შენც თანა?

ნუ თუ გგონია, რა ერობელ
 ჩემ გულში დაისადგურებ,
 სულითა დამცემ, სიკვდილსა
 მანატრებ, მაკვნეს-მატირებ;
 ცას შემაზიზღებ, ქვეყანას
 დამაწყველ-დამაგმობინებ,
 რაც მიყვარს, რასაც რომ ვეტრფი,
 მასზე ხელს ამაღებინებ?..
 არა, ვერ დამძლევ, იცოდე,
 ვერ დამცემ, ვერა სულითა!
 ზაფიორკეცებ იმედს და
 ზავსალ-კლდევედები გულითა!
 შენ შიგ მოგიმწყვდევ, ჩაგიკლავ,
 მე კი ვიმხნევებ მარადა,
 მტრის გულის დასალონებლად
 და მოყვრის — გასახარადა.

რ ა გ ა მ ა ხ ა რ ე ბ ს ე

ა გამახარებს, როს ვხედვავ ჩავრავს
 ძეთილს ბოროტი, უძღურს—ძლიერი,
 ღარიბს—მდიდარი, მშიერს—მაძლარი
 და უძალ-ღონოს—ძალ-ღონიერი.

რა გამახარებს, როს მესმის ჩავრულთ
 ძენესა, ვაება, გლოვისა ზარი
 და იმათ გვერდით მჩავგრელებისა—
 ლხინი, სიმღერა, სიცილ-ხარხარი.

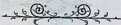

1 6 2 5 7 1 2

სურს დავამხო ტახტი უსამართლობის,
მსურს შევმუსრო ძალა უძლეურთ შჩაგვრელი...
ღმერთო, ღმერთო! მომშადლე ძალა ბრძოლის,
რომ ვადიდო მარად შენი სახელი.

მსურს სამართლის დროშა ავაფრიალო,
მსურს სამართალს გაეუნათო გზა ბნელი...
ღმერთო, ღმერთო! მომშადლე ძალა ბრძოლის,
რომ ვადიდო მარად შენი სახელი.

ნ ა წ უ ვ ი ბ ი .

 ულის სიღრმეში იმედი
თან და თან ძლიერდებაო,
ნუ გეშინიათ, ჩაგრულნო,
თქვენთვისაც გათენდებაო!

სიყვარული სძლევს სიძულვილს,
მართობა დამყარდებაო,
ძალმომრეობა გაქრება,
ცხოვრება აყვავდებაო!..

ნ ა წ უ ვ ე ბ ი .

დამიანო! მაშინ ხარ
სადიდებელი ერისა,
თუ შეგწევს ძალი და ღონე
სიამართლის დროშის ქერისა;

თუ გესმის იღუმალის ხმა
ჩაგრულთა გულის ძგერისა,
თუ ებრძვი უსამართლობას,
არ გეშინია მტერისა...

პოეტის სიძლავა.

ის და ქვეყნის შუამავალს
მიპყრია მე ხელში ჩანგი
და მსურს მით ერს სიძულვილისა
ზაღაფფერო გულზე ჯანგი.
შევაყვარო სუსტი ძლიერს,
შძალი-ლონო — ლონიერსა,
დაჩაგრული — გალაღებულს,
შბედური — ბედნიერსა,
ღარიბი და უმწე — მდიდარს,
მართმანეთი — მთელსა ერსა,
რომ ერთისა სატკივარი
თვისად უჩნდეს მეორესა.

17

მუშის ღიღინი.

მუშა, შრომისა შეილი,
ცხოვრებისგან დასჯილი,
რკინის უღელს ვატარებ
ბრკალებრ წელში მოხრილი.

მართი წამი რა არის?

წამსაც ვერ მოვისვენებ.

მშრომობ და ვშრომობ, შრომის

მფლით მიწას ვასველებ.

მშრომობ და თან ვღიღინებ,—

მს ღიღინი კენესაა,

სხვებს სიმღერა გონიათ,

სამწუხარო ესაა!

უშინ მთელი დღე შავ-ქვას თბრიდა
 ზნელ მაღაროში,
 არ იზოგავდა თვის ძალ-ლონეს
 შრომისა შვილი.

რომ მით ეშოვნა, ღარიბ-ღატაკს.
 მრიოდ გროში

და მით ერჩინა, საყვარელი,
 წვრილი კოლ-შვილი.

დღეს ის, თავიდან თეხებამდი
 მთლიან გამურული,

სამიკიტნოში „ძმაცაცებთან“
 ზის და ღვინოს სვამს;

მეტი სიმთვრალით ძალმიხთილი,
 შკვა დაკარგული—

კოლ-შვილს ივიწყებს!.. ტანჯვით ნაშოვნს
 ბროშებსა ფლანგავს!..

ხვალ-კი ისევე ზნელ მაღაროს
 დაუბრუნდება...

დუბჭირ ცხოვრების ტალღას ასე
 მიყვებ-მოყვება!

მის სიკოცხლეში მოსვენებას
 ვერ ეღიროსება,

ვიდრე შავ-მიწას სამუდამოთ
 ძვეშ არ მოყვება.

ს ი მ ლ მ რ ა .

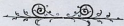

ოგი კაცი ობობას გავს,
 შახეს აგებს მრავალ გვარსა,
 იმით იჭერს და სისხლსა სწოვეს
 მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა...

ზოგი კაცი შელასა გავს,
 მნატკბილობს ყოველ ქაშსა,
 მით ბიბლავს და საფლავს უთხრის
 მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა...

ზოგი კაცი ასპიდ გველს გავს,
 ხაქმეს ჩადის საზიზღარსა,
 არვის ზოგავს, სუყველას კბენს
 მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა. .

ცაო, ცაო, დაიქექე,
 რისხვის ზარი დაეც თავესა,
 მინც ღალატობს განურჩევლათ
 მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა!..

4-583

I.

რთ დილას, როცა დიადი
მზე გამობრწყინდა ცაზედა
და ოქროს ჯილა დაადგა
ამ ჩვენს ქვეყანას თავზედა.
სახლის წინ, ფართო ეზოში
დათამაშობდა ილიკო,
ცხრა — ათი წლისა ყმაწვილი,
დედის ნუგეში, სულიკო.
ხან იას კრეფდა, ხან ვარდსა,
ხან ქრელ პეპელას დასდევდა,
ხან ბურთს გაკრავდა, თან უკან
თავგამოდებით მისდევდა...
ამდროს, ეზოში, ხის ტოტზე
შემოჯდა ჩიტე — მერცხალი
და ჩვეულებრივ დაიწყო:
შიკქიკ-ჯღურტული კოცხალი.
ილიკომ უცხათ ქვას ხელი
დაავლო გაუსრიალა;
ნასროლი მოხვდა, ფრთა მოტყდა,
ემწეავა, დაიფრთხიალა;
მაგრამ ვერ შეძლო გაფრენა,
დაბლა დაეშვა ფართხალით,
და ჩვენი გმირიც იმ წამსვე

• შივარდა სიცილ-ხარხარით;
• ხელი წააელო, შეიპყრო,
• სახლისკენ გაარბენია
• და თვისი ნანადირევი
• დედა-მისს მიუბრუნია.

• დედამ რა ნახა, ეწყინა,
• თითქმის ტირილიც დაიწყო!
• შეიღს გაუჯავრდა, გაუწყრა,
• და როცა გული მოიძლო,
• უთხრა: „ეს არის ქათამი
• მარიამ დედოფალისო,
• შინც ამას ავნებს, ღვთისაგან
• შეჩვენებული არისო!“
• და მყისვე, მერცხალს, ნატკენი
• შრთა შეუხვია ძაფითა,
• უვლიდა, წამალს ადებდა
• დილა-სალამოს ბამბითა.

• როდესაც მორჩა, გაუშვა,
• ბაფრინდა გახარებული,
• მაგრამ უკანვე მოფრინდა
• წამსვე, ვით დაბარებული;
• თან მოუტანა ნისკარტით,
• თავის მხსნელს, კვახის მარცვალი,
• უთხრა: „ჩააგდე მიწაში
• ეს ერთათერთი მარცვალი:
• ამოვა, აყვავილდება,

მოისხამს ერთ დიდ კვახსაო,
როცა დამწიფდეს, გაქერი,
წილდოს მიიღებ კარგსაო!“
და თვით ისევე გაფრინდა
ის მადლიანი ფრინველი...
გაკვირდა ჩვენი, მაია,
ამ სასწაულის მზილველი.
დათესა, ნახა ზაფხულში,
ზედ დიდი კვახი ასხია,
მოწყვიტა, გაქრა და ხედავს
თვალ-მარგალიტით სავსეა!..
ხატვა: „თურმე კაცსა სიკეთე,
პრ დაეკარგვის ირსადო,
ვინც რას დათესავს, იმასვე
მოიმკის ერთსა ასადო.“

II.

ეს საარაკო ამბავი,
ირინემ, როცა შეიტყო,
(ჩვენი მაიას მესაზღვრე
და მეზობელი ეს იყო)
იმწამსვე გულში იფიქრა:
მეც ასე მოვიქცევით
და მალე, მაიასავით,
მდიდარი გადვიქცევით!

ჴერ დაიჭირა მერცხალი
და ფრთა მოტეხა ძალათა,
მერე შეუკრა, დაუწყო
მოვლა, წამლობა ფრთხილათა!
როდესაც მორჩა, გაუშვა,
მაგრამ სასყიდლათ იმისა,
რომ მოარჩინა, მოთხოვა
მრთი მარცვალი კვახისა!
— მოგართმევ, უთხრა მერცხალმა,
და მართლაც გამოუგზავნა...
ხარობს ირინე, გონია
ბულით რაც სურდა იშოვნა!
დათესა, ნახა ზაფხულში,
ზედ დიდი კვახი ასხია,
მოწყვიტა, გაჭრა და ხედავს
სუმთლათ გველეზებით სავსეა!..
შეკრთა, სთქვა: „ვაი, სიხარბემ
წამწყმიდა, ვხედავ თვალითო,
ბულში მკრა ცოდვის ისარი,
ნასროლი ავის ხელითო!“

ცხვრები და ღათვი.

(არაკი)

რთხელ ცხვრებსა მინდორზედა
თავი ერთათ მოეყარათ,
თათბირობდენ — მგელისაგან
თავი რითი დაეფარათ.

ამ დროს ერთმა იმათგანმა
სთქვა თუ: „მოდით, ასე ვქნათო,
დათვს მივმართოთ, შევეხვეწოთ,
დავიყენოთ პატრონათო.“

მოიწონეს მისი რჩევა —
და მიმართეს მყისვე დათვსა,
სთხოვეს დიდი მორიდებით
ტყის ნადირთა „ერისთავსა“:

„მიგვიღე შენს საფარველ ქვეშ,
დაგვიხსენი მტრისაგანო,
დაჩაგრულთა მფარველ მცველო,
ქურთხეულო ღვთისაგანო!“

— შევიწყნარებ, უთხრა დათვმა,
თქვენს თხოვნას და ვედრებასო,
თუ ბოლო დროს შურის თვალით
არ დამიწყებთ ყურებასო;

თქვენსა საქმეს მე წინ წავსწევ,
მაგზდით ყველას ბედნიერსო,
შიშის ზარსა დავცემ თავზე
იმ უღმობელს თქვენსა მტერსო.“

ცხვრებმა რა ეს მოისმინეს,
დაიჩიაკეს მის წინ ერთათ,
თაყვანი სცეს მოწიწებით,
შიიჩნიეს იგი ღმერთათ.

მართლაც, რომ ღღეს მისი შიშით
ვერ უბედავს მგელი ვნებას,
მაგრამ თვით კი საბრალო ცხვრებს
ძლარ აძლევს მოსვენებას.

ის პირშავი, არაწმიდა
უსამართლოთ ეკიდება:
ზოგს ტყავს აძრობს, ზოგს ენას გლეჯს,
პრცერთი არ ებრალება!

ახლა თუმცა ბევრს ნანობენ,
მაგრამ მით რას გახდებიან?
წინათ უნდა მოფიქრება—
საბოლოოთ რა სჯობიან.

ქ უ ჩ ა ზ ე მ.

უა ბაზარში, ქვით მოკირწყლულ
 შართო ქუჩაზე,
 მეტათ გამხსარო, თერმინთილი,
 ბაყვითლებული,
 შთავსაფაროთ, კონკათ ქცეულ
 ქაბის ამარა
 შეშლილი ქალი შიდის თებებ
 დასისხლებული.
 ხან უმიზეზოთ გარბის, გარბის...
 ხან გაჩერდება
 და აქეთ-იქით იხედება,
 აცეცებს თვალებს,
 ხან მწარეთ მოთქვამს, მწარეთ კვნესის,
 მწარეთ გაკივის,
 ხან-კი უაზროთ გულსაკლავათ
 ბადიხარხარებს...
 მას უკან მისდევს ქალაქის ბრბო
 სიცილ-ხარხარით,
 დიდი, პატარა განურჩევლათ
 აწვალებს ყველა:
 ზოგი კენჭს ესვრის, ზოგი კიცხავს,
 ზოგი აფურთხებს...

არცერთს არა აქვს სიბრალოული
 მოტის ტოლა!
მხ, ქალაქის ბრბოვ, რათ ებყრობი
 ასე სასტიკათ
იმას, ვინც მხოლოდ სატირალი,
 შესაბრალოია?!
რათ არ კითხულობ მწუჭარებით —
 მისი ამგვართ
შანადგურება რა მიზეზის,
 მისი ბრალოია?!
შაგრამ რას ვამბობ! რათ იკითხავ
 მის მწარე ამბავს,
რათ შეიწუხებ ამისათვის
 შეწუხარო თავს,
როცა შენ იგი მიგაჩნია
 ზასართობ საგნათ:
მისი დანახვა სიცილსა გგვრის,
 ზულს კი არ გიკლავს!
მხ, საზიზღარო! შენ ხარ მხოლოდ,
 შენ, დამნაშავე,
შენი ბრალოია მისი ასე
 შანადგურება.
შენი ბრალოია, დიახ, შენი
 თვით შენ წაართვი
ძაცური გრძნობა, აზრი, ქკუა,
 ზონიერება

მით, რომ მოსტაცე ქალწულება —

თვისი საუნჯე,

და, რა მოხადე თავს მანდილი,

ჩირქი წააცხე,

მერე, საბრალო, უსირცხვილოთ

დაგმე, გაკიცხე;

„მუჩის როსკიპი“, „ნამუშარი-

ქალი“ უძახე!

და ახლაც შენვე მისდევ უკან

სიცილ-ხარხარით,

რომ ეკლის გვირგვინს მიუმატო-

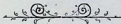
წამების ჯვარი?!

შედექ უგნურო, დაანებე

თავი უბედურს,

ახლა-ღა მაინც მოასვენე

სოცხლათვე მკვდარი!!

თანამედროვე ბოგანო მუხის უძრავი.

ა ვარ მე?—მუშა, ბოგანო!
რა მქვია?—სხვისთვის მშრომელი!—
ჩემით სხვა იძენს, მდიდრდება,

მე ლუკმას ვნატრობ დღებზელი!

მერე რათ ხდება ეს ასე,

ის „სხვაც“ ხომ ჩემისთანაა?

მჰმ.. სჯობს დავეხსნა ამ კითხვას,—

მს ძნელი გამოცანაა.

მაგრამ ეს რა ვთქვი! ფუ, ჩემ თავს!

დროა მოვიდე ჭკუა-გონს,

ავეხსნა, შევიგნო ყოველი

და შევაფურთხო ჩემ „ბატონს“!

* * *

ზღამოა, ლაქვარდ ცაზე,
მარსკვლაყთ შორის, ბადრი მთვარე
მეფურათ ზის და მის შუქზე
ვერცხლის ფრათ ჩანს არემარე.

პგერ ტურთა დარბაზის წინ
დიდიკაცი დასეირნობს,
„ძირს მე ვბრწყინავ, მალლა — მთვარე“,
ზანცხრომის ძე ასე ფიქრობს.

მის გვერდით კი დამშეული
ხალხი კვნესის, იტანჯება,
შაგრამ იგი ამისათვის
სულაც არ სწუხს, არ ღონდება...

პნ-კი რისთვის დაღონდება,
თვითონ მუდამ მადლარია,
მადლრისთვის კი სხვის შიმშილი
შასართობი ზღაპარია.

ირვის დრო არის, ეკლესიაში
მღვდელი ლოცულობს, ხალხი გროვდება
და ყველა ერთათ სასოებითა
პირჯვარსა იწერს, ღმერთს ევედრება.

ბგერ ხალხთ შორის, სვეტთან უძრავათ
რომ არის კაცი გაჩერებული,
მან გუშინ ერთ კაცს შუა ბაზარში
ამოაცალა ჯიბიდან ფული.

ღღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ევედრება,
პითომ და იგიც ქრისტიანია!

ბგერ კუთხეში განმარტოებით
რომ არის კაცი ხელაპყრობილი,
მან გუშინ მუშას ქირა წაართვა,
აკვნეს-ატირა შრომისა შეილი.

ღღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ევედრება,
პითომ და იგიც ქრისტიანია!

ბგერ აღსავლის კარების წინა
რომ არის კაცი დაჩოქებული,

მან გუშინ ფულში თვით ძმა გაყიდა,
როგორც იუდამ ჩვენთვის ჯვარცმული.

ღღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ევედრება,
შითომ და იგიც ქრისტიანია!

მ ე ბ რ ა რ ს .

(*ცუქური ბ. კომპარატივი*).

უ, მეგობარო, ნუ კვნესი,
ქენესა ხომ კმუნვის დარგია
და კმუნვა, ჩვენის აზრითა,
ხულ უსარგებლო ბარგია.

ბავმხნევედეთ!.. ნუ შეგვაშინებს
ტანჯულებს ტანჯვის გენია!..
შოთამ სთქვა: „თუ ჳირს არ დათმობ,
ლხინი რა დასათმუნია!“

მაშ, მეგობარო, ნუ კვნესი!
ქენესა ვერ გვიხსნის ცხადია.
მიბრძოლოთ, მხოლოდ ბრძოლაში
შპოვებთ მას, რაცა გეწადია.

უა ლამეა, ლაევარდის ფერი
 ცა ვარსკვლავებით მოჭედლილია,
 მთვარე კაშკაშებს და მისი შუქი
 მთელ ქვეყანაზე მოფენილია.

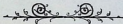
ძალაქსა სძინავს, სძინავს ღრმა ძილით,
 ძუჩებში ხალხი სულ არ მოძრაობს,
 არც ნიაფი ქრის, არცა-რა იძვრის,
 მხოლოდ რიონი შხუის, ხმაურობს.

ახ, ის ვინ არის, ეგერ კარებთან
 რომ ატუხუღა შალ მოხურული? —
 იგი ქალია, ლამის ვაქარი,

იქ მუშტარს უცდის სულ განაბული.

რამ აიძულა, ამ სამარცხვინო
 ბზაზე ის ურცხვათ რომ გამოსულა
 და თვის თავს ყიდის ორიოდ გროშზე,
 ისე გარყვნილა და დაცემულა?! —

ხილარიბემ და სიცოც-შიმშილმა;
 ასეა მუდამ ჩვენს ცხოვრებაში:
 ზოგს გაჭივრება ცოცხლათვე მარხავს,
 ზოგი-კი ხარობს, არს განცხრომაში!

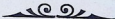
რ ა მ ა ლ ო ნ ე ბ ს ?

ა მ ა ლ ო ნ ე ბ ს ? — ის, რომ ჩაგრავს
ძარგსა ავი, სუსტს — ძლიერი,
ღარიბ-ღატაკს — ბევრის მქონე
და უბედურს — ბედნიერი.

რ ა მ ა ლ ო ნ ე ბ ს ? — ის, რომ ვხედავ
ერთ მხრით ჩაგრულთ გამწარებას;
მეორე მხრით მჩაგვრელების —
ბანცხრომას და ნეტარებას.

რ ა მ ა ლ ო ნ ე ბ ს ? — ის, რომ მესმის
ჩაგრულთ კვნესა, გლოვის ზარი;
მჩაგვრელების — უდარდელი
ხან სიმღერა, ხან ხარხარი.

ჩემი აღსარება.

უნდა დამადგან ეკლის გვირგვინი,
 ამკიდონ ზურგზე ჯვარი წამების,
 მტანჯონ, მაწვალონ შეუბრალებლათ,
 ზამხადონ მსხვერპლი შურის და მტრობის,—

არ ვულალოტებ მაინც სიმართლეს—

ამ ერთათ ერთსა ჩემსა სიმდიდრეს!

და არ დავიწყებ ფარისევლობას—

იმ სისაძაგლეს, იმ სიდუხჭირეს!

რაც სათქმელი მაქვს, პირდაპირ ვიტყვი,

დაუფარავათ, მოურიდებლათ;

უსამართლობას შევებრძოლები;

ვიქნები მარად სიმართლის მცველათ.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი.

აზაფხულია! ბუნება
ირთვება ათასფერათა,
ვით გოგო, ტურფა, ლამაზი,
შაქის გულ ასაძგერათა.

სულიერი და უსულო —
შველა გრძნობს ნეტარებასა
და ველარ ფარავს, საქვეყნოთ
ამბობს თვის აღსარებასა:

„ზამთრისგან ტანჯულ-წამებულს
სული და გული მიწუხდა,
და ცრემლი ამ ჩემ თვალთაგან
ნაკადულივით მოქუხდა.

შაგრამ დღეს, ნაცვლათ კმუნვისა,
შედღევი შვება-სიხარულს,
რაკი მოვესწარ ზაფხულის
წინამორბედსა — გაზაფხულს!“

№-ს.

ამეხსენ ტურფავი.. ბრძოლის ველზე
 ზასვლას ნუ მიშლი..

ხომ ხედავ თვალით, რომ მახვილი
 მიპყრია ხელში?

შერ მოვისვენებ, ვერა, ვიდრე, აი
 ამ მახვილს,

უსამართლობას არ ჩავარქობ
 იმ ბოროტ გულში!

ს ი ზ მ ა რ ი .

ალაქს გარეთა, მდინარის პირს,
 მწვანე მღელოზე,
 ტოტებ გადაშლილ ხის ჩეროში-
 შიწექ, მეძინა,

თან ცხოვრებისა ბასრ ბრჭყალებით
 დაკაწრულ გულზე
 ხევედის ზეწარი კეცაკეცათ
 მებურ-მეფინა.

და ძილშიაც კი, ვით მღვიძარე,
 მხედავდი თვალით—
 ჩვენი ცხოვრების სიღუბჭირეს,
 ბობოქრობასა;

და უსამართლოთ დაჩაგრულებს
 ძლიერთა ხელით,
 მათს ვაი-ვაგლახს, მწუხარებას,
 მაჭიერებასა!..

და მიტროდა, მეკენესოდა
 სული და გული,
 მშუნვისა ალი მედებოდა,
 შეკიდებოდა,

მდულარე ცრემლი მდიოდა თვალით,
 შით ნაკადული,

და მწევანით მოსილ არემარეს
მკურებოდა.
ამ დროს ვინატრე სხვა ცხოვრება,
მაგრამ ცხოვრება
სულ სხეანაირი — დიდებული,
აყვავებული,
ხად იმეფებდა „ერთობა“ და
„თანასწორობა“,
არ იქნებოდა არც მჩაგვრელი,
არც დაჩაგრული...
და მომეჩვენა, ვითომ ნატვრა
მისრულდებოდა;
სული ამალღდა, ნეტარებით
ამეფსო გული...
მხ, ვერ გამოვთქვამ, თუ რა გვარათ
მეხარებოდა,
რომ თენდებოდა, თენდებოდა
ღღე დიდებული!!
მაგრამ, რა თვალი გავახილე,
მიმოვიხედე
და ვცანი — იყო ეს „ჩვენება“
მხოლოდ სიზმარი,
სული აკვნესდა, მწუხარებით
ზეცას შევხედე
და დამეფარა გულიც ისევ
ხევდის ზეწარი!

მე ცოცხალს ვსტირი.

მე ცოცხალს ვტირი, მკვდართან საქმე
სულაც არა მაქვს...

ვინც რომ ერთხელვე სამუდამოთ
ღამიწებულა,

ის ვით ვტირო, ვით ვიძახო:

„მაი“ და „ვუი“;

ღმერთმა აცხონოს, ის თვის გზაზე
ბამგზაფრებულა.

მე ცოცხალს ვტირი, იმ ცოცხალსა,
ჩემო მკითხველო,

რომელიც ცხოვრობს, ცხოვრება კი
ვერ შეუგნია...

არას აკეთებს... დაწანწალებს

მარად უმიზნოთ...

რა ქნას არ იცის... სწორი გზისთვის

ვერ მიუგნია.

ს ი მ ლ ი რ ა .

მუნვას დავეხსენ, გავმხნევედი,
ბაფიორკეცე იმედი,
და ვთქვი: „აწ ცრემლსა ვერ მადენს
ხეში მტარვალი შავბედი.“

ბრძოლა დავიდე დევიზათ,
წინ წინ სელა—იდელათა,
და ვთქვი: „გზას ეკლით მოფენილს,
ბავჭრი, გავკაფავ ძალათა!“

წარსულისაკენ ზურგი ვქენ,
მომავლისაკენ კი—პირი,
და ვთქვი: „ხელს მივცემ ცოცხალსა,
უკვე დამარხულს არ ვტირი.“

კომეტის სიმღერა.

როგორ ავუკვე ოცნებას,
 მისკენ გავინავარდო,
 შეწვიო მნათობებსა,

მათ შორის ვინავარდო;
 მეტრფიალ-ვეალერსო
 უსულ-გულო ბუნებას,
 აღტაცებით ვუცქირო
 მის სიტურფე-შვენებას;
 მაშინ, როს აქ, მიწაზე,
 ხალხი შრომისა შვილი
 სიმწრის ოფლს ღვრის, კენესს, გმინავს
 მძიმე ტვირთ ქვეშ მოხრილი;
 რომელსაც ეჭირება
 ნუგეშისა მცემელი,
 მომგვრელი იმედისა,
 ზულის გამმხნევებელი!..

მათ ცდილობთ ჩვენო მტარვალნო
 მოგვახრევენოთ მონურათ ქედნი:
 ამას არ ვიზამთ, არა და არა,
 შინდ დავწვათ ცეცხლში, როგორც აბედი!
 ჩვენ ტანჯვის ცეცხლში უკვე ნაწრთობთა.
 ტანჯვის ისრების არ გვეშინია:
 დეე, გვესროლეთ! ჰა, ჩენი გული!
 ტანჯვა, იცოდეთ, ჩვენთვის ღებინია!
 მხოლოდ ტანჯვაში მტკიცდება ძალი—
 უსამართლობის დამამხობელი
 და იბადება ახრი დიადი—
 ღუბქირ ცხოვრების გამაქრობელი.
 მს კარგათ ვიცით და ამას შემდეგ
 ბანა ჩვენ ტანჯვას შეუშინდებით,
 და თქვენს წინაშე მოვიხრით ქედსა,
 ისე წაეხდებით, დაეძაბუნდებით?
 არა და არა!.. ვიდრე ძალ-ლონე
 გვაქვს და გვექნება ქვეყნათ ვიქნებით
 ხულ გებრძოლებით მხნეთ და უშიშრათ,
 ან გავიმარჯვებთ, ან შეგაკვდებით!

ქარიშხალი ამოვარდა,
ბადალაბა მთა და ბარი
და ეწვია შავსა ზღვასა,—

შენძრია მშვიდი, წყნარი.
და იგიც მყის აბობოქრდა,
ტალღა ტალღას მიაჯაბა
და, გამწყრალი, გულმოსული,
ხალკლდეს ეცა, მიაძახა:
„მსურს შეგმუსრო, დაგანგრიო,
ბავასწორო, როგორც ბარი,
რომ თავიდან ავიშორო
შენი მღვრიე ნიაღვარი!“
პლდე შეშინდა, ელდა ეცა,
ხატვა: „ეჰ, საქმე ცუდათ არი,
თუ ახლავე არ ჩავქოლე
ზღვა მღელვარე, ბობოქარი!“
და მალღიდან, როგორც სეტყვა,
დაუშინა ქვა და ლოდო,
რომ ჩაქოლოს, ჩააქვაოს,
შენანახ შენაცოდი.
მაგრამ მას ზღვა ქედს არ უხრის:
მედგრათ ებრძვის, ესვრის ტალღებს,
და თანდათან უთხრის ძირსა,
იმედი აქვს—გაიმარჯვებს!

აღამო არის,
სხივები მთვარის
პრემარესა ეტრფიალება.

ნიაფი წყნარი,
ზრილ-უწყინარი,

დაქრის, ქვეყანას თავსა ევლება.
ძალაქს არ სძინავს,
ძუჩები ბრწყინავს,

ხალხი მოძრაობს, ვინ რას არ ჩადის:
ზოგი ჩარჩ-ვაქრობს,
ზოგი სვირნობს,

ზოგი კი ტვირთ ქვეშ კენესით მიმოდის.
ღიღი მდინარე,
მსწრაფლ მომდინარე,

შხუილ-ხუილით მოექანება;
ნაპირებს ებრძვის,
ზვირთს ზვირთზე ესვრის

და შავ-ზღვისაკენ მიექანება...
ოხ!.. ის ვინ არის,
მგერ მდინარის

ზვირთებს რომ მისცა თავისი თავი?!—
მუშა, მშრომელი,
ოფლისა მღვრელი,

ცოლ-შვილისათვის მუდამ მზრუნავი.

შერე რათ ქნა ეს,
ამ სისაძაგლეს

ჩაიდენს განა ჭკვათა მყოფელი?!—

ძაცსა ყველაფერს
ჩაადენინებს

მწარე ცხოვრება ის უღმობელი:

წვრილი ცოლ-შვილი,
სიცივ-შიმშილი,

მოუსვენრობა, შრომა, ოფლის ღერა,

ბანჯვა, წვალება,
უსამართლობა,

მდიდრებისაგან ტუქსვა და ჩაგვრა...

შერ აიტანა
და მიუტანა

მდინარეს მსხვერპლით თავისი თავი.

ახლა შენ გულო,
აშფოთებულო,

შკითხავ: არის ის გასაკიცხავი?

„ღმერთო! უან მოკითხე!“

I

ღამის რვა საათი იქნებოდა. მას სქლათ გადაკვროდა შავი ღრუბელი და მთელი სამყარო საზარი ბნელით იყო მოცული. წვიმდა. მღვა გველივით იკლაკნებოდა დრო გამოშვებით. ბრრრრ!.. გრიალებდა გრგვინვა. ზზზუუ!.. ზუზუნებდა ქარიშხალი. — მართი სიტყვით, მთელი ბუნება შეფოთავდა, ბობოქრობდა!

ბი, სწორეთ ამდროს შემოვიდა ქალაქ ლ. ში მთლათ დასველებული — ივანე ბუაძე, რომელიც ასე შეაბნის, ქალარა გამორეული და შეტათ გამბთარი კაცი იყო. მისი ღრმათ ჩაცვივნული თვალები მუდამ სევდიანათ გამოიკჭირებოდენ. თავი შალის ძველ ჩაბაღახით ქონდა შეხვეული; ტანზე საკმაოთ დახეულ-დაფლეთილი ჩოხა-ახალუხი ეცვა და ფეხებზე — ქალამნები; წელზე კი უბრალო ტყავის ქამარი ერტყა. — და ყველა ეს, ისეთ შეხედულობას აძლევდა მას, რომ ერთი შეხედვითვე შეატყობდით, სიღარიბეს გამოეგდო სოფლიდან ქალაქში ლუკმა პურის საძებნათ.

— ეჰ, ვის უნდა მივადგე, ვინ გამათევიებს ღამეს, რო არავის არ ვიცნოფ და არც ერთი კაპეიკი ფული არ მაქ! — ამოოხვრით სთქვა მან და უიმედოთ გაიქნია თავი. — შშინჯამ მაინც, ეგება გამოჩთეს ვინ-

მე მადლიანი.—**ლაუმატა** მერე და შეუდგა ღამის
გასათევ ბინის ძებნას.

ის ეხვეწებოდა ხან ერთს, ხან მეორეს და ხან
მესამეს—**ლამე** გამათევიეო, მაგრამ არაფერ მიიკარა.
ბოლოს, როცა თითქმის მთელი ბაზარი შემოიარა,
ერთხელ კიდევ შევიდა ერთ სამიკიტნოში.

— **ბამათევიე** ლამე შენი ღვთის გულიზა, — სთხო-
ვა მიკიტანს — **ლეიან** მალლაკელიძეს, რომელიც, თავ-
შიშველა და წელზე ფეშტუმალ შემოკრული, დახლ-
ში იჯდა და სხვებთან ერთათ წითელ ნუნუსს შეექ-
ცეოდა.

— **აბაზს** თუ მომცემ გაგათევინებ, — უპასუხა
მალლაკელიძემ და ცნობისმოყვარეობით აათვალ-
ჩაათვალაიერა.

— **აბაზი** სად მაქ, აბაზი კარა, ყურ გახვრეტ-
ლი კაბეიკი არ მაქ... ერთი აბაზი ქე მეგლო ჯიბა-
ში, მარა, საუბედუროთ, იგიც ქე დამეკარქა გზაში,
ჯიბა გამხვრეტოდა და...

— **მერე** რა ჩემი ბრალია?

— **შენი** ბრალია-თქვა მე არ მითქვამს და!..
მადლიზა გამათევიე ლამე-თქვა, გეხვეწებო.

— **მადლიზა** გაგათევიო რომელია, ქირას არ
ვადღევ დუქანში თუ?

— **რა** უყოთ მერე ქირას რო აძლევ?... გაქ-
რებული კაცი უნდა შეიკოდო.

— **რა**ტომ უნდა შევიკოდო?

— აბა, შენ ღმერთი არ გწამებია!
 — ჰაქარი კაცის ღმერთი — ფულია, ფული! მომცემ ფულს — გაგათევიანებ ღამეს, არ მომცემ და — მარშ! — გულცივით შესძახა მალღაკელიძემ და აღქნია ხელი. მერე აიღო ღვინით სავსე ჭიქა ხელში და შემოძახა ხრინწიანი ხმით:

„შიქით ვსვამ ღვინოს, თქვენს სადღეგრძელოს, და გაუმარჯოს ჩვენს საქართველოს!“-ო

და გადაკრა.

— ზაამოს! — მიიძახეს აქეთ-იქიდან ამხანაგებმა და თვითონაც აიღეს ჭიქები. ივანემ კი ერთი ზიზღით შეხედა და გამოვიდა გარეთ დაღონებული.

— მშ, რა გეწყობა, უნდა გავათიო ღამე გარეთ, მეტი გზა არ მაქ! — მწარეთ ამოიკენესა მან და აეტუხა იქვე ერთ დაკეტილ ღუქნის კარებს, სადაც მთელი ღამე გაატარა ძიგძიგ-კანკალით.

II.

ზათენდა. ცა მოიწმინდა. ბუნება დამშვიდდა. მზე დიდებულათ ამოცურდა ღაფვარდსივრცეში და თავის ოქროს ფერი სხივები ქვეყანას მოფინა. ქალაქი ახმაურდა. ხალხი ამოძრავდა; ყველა თავთავის საქმისაკენ მიეშურებოდა. ივანეც გავიდა ბაზარში სამუშაოს საძებნათ.

— მი, შენ, კაცო, იმუშავებ დღიურათ? — დაეკითხა მას, ცოტა ხნის შემდეგ, ერთი კარგათ ცნობილი მოიჯარადრე — ჰაელე ქალატოზიშვილი.

— ძი ვიმუშავეფ, ბატონო, — უპასუხა ივანემ.

— რა მოგცე?

— რაც თქვენნი ნება იყოს, ბატონო.

— ათშაურს მოგცემ.

— წამოვალ, ბატონო, — დასთანხმდა ივანე და გაყვა.

ძალატოზი შეიღმა მიიყვანა ის ერთ უზარმაზარ შენობასთან, რომელსაც ბევრი კალატოზი და შავი მუშა შემოხვეოდა გარს და აშენებდა.

— აი, ეს კირი უნდა უზიდო ვედრებით კალატოზებს, — უთხრა მან და მიუთითა იქვე, შენობის გვერდით მოთავსებულ, ერთმეორეში აზელილ სილაკირზე.

ივანე ხმის ამოუღებლათ შეუდგა მუშაობას სხვებთან ერთათ. ის მუშაობდა ერთგულათ და მუყათათ, არ იზოგავდა, რაც ძალი და ღონე ქონდა; ოფლი წურწურით ჩამოდოდა სახეზე... შუა დღემდი იმუშავა ასე. შუა დღეზე, როცა სადილისთვის დაითხოვეს, მივიდა კალატოზი შეილთან.

— ბატონო! თუ შეიძლებოდეს, ერთი-ორი შაურსი მომე პურის ფასათ, — დიდი მორიდებით სთხოვა მან.

— ჩვენ ორ-ორ შაურსებით არ ვარიგებთ ფულს. ხალამომდის იმუშავე და სალამოს ერთათ წაიღე, — უპასუხა კალატოზი შეილმა.

— რა ვქნა, ბატონო, პურის ფული არ მაქ,

თვარა რაღა შეგაწუხებდი.

— ზამოართვი ვისმეს და სალამოს მივცოდა.

— მის გამოვართუა, რო არავის არ ვიცნოფ.

— მისაც გინდა. იმას გამოართვი, რას დავეძებ!

— გაუჯავრდა ძალატოზიშვილი და გაუდგა გზას.

ივანე სასოწარკვეთილებაში ჩავარდა.

— მრთი დღე და ლამის უქმელს სალამომდი

კილა უქმელი რა მამუშავეფს!—მწუხარებით წარ-
მოსტქვა მან და ჩამოჯდა იქვე შენობის გვერდით
თავმოყრილ ქვებზე, სადაც სადილობის გათავებამ-
დი იჯდა შავი ფიქრებით გარემოცული.

შათავდა სადილობაც. ივანე ისევე მშვიერი შეუდ-
გა მუშაობას. სალამომდი იმუშავა. სალამოს, როცა
მუშაობას დაეთხოვენ, მივიდა ძალატოზიშვილთან;
ძალატოზიშვილმა შეიყვანა ის „კანტორაში“ და
ორი აბაზი მისცა.

— მს რა არი, ბატონო! ათშაურათ გამირიგდი
და ახლა ორ აბაზს მაძლევ?!— გაკვირვებით დაეკით-
ხა ივანე.

ძალატოზიშვილმა არა უთხრა—რა მაგიერი,
თათქო არ გაუგონიაო.

— მს რა არი, ბატონო! ათშაურათ გამირიგდი
და ახლა ორ აბაზს მაძლევ?!—უფრო ხმა მალლა
გაუმეორა მანვე.

ძალატოზიშვილმა წარბები შეიკრა.

— ორ აბაზათ გაგირიგდი და ორ აბაზს გაძ-

ლევ, აბა რა გინდა! — გაჯაფრებით უპასუხა მან.

— ორ აბაზათ რაფა გამირიგდი, ბატონო!? ორ აბაზათ კარა, ათ შაურათ გამირიგდი ღმერთმანი.

ძალატოზი შვილმა სასტიკი შეხედულება მიიღო.

— მომშორდი! — შეუტია მან, — მე ბევრი ლაპარაკის თავი არა მაქვს!

— რაფა მოგშორდე!? მამუშავე, ხელეებზე ტყავი გამაძვრე და, ახლა რაცხა ორი კაპეიკი მერგება, იმასაც არ მაძღვევ სრულათ!? ეს არი კალონი?! ღმერთი არ გწამს?!

— მომშორდი-მეთქი, გეუბნები!! — შეუყვირა ძალატოზი შვილმა ზეჯიკავეჯიკავეით გამოაგდო გარეთ.

ივანეს ბრაზი მოერია და გული ყელში მოებჯინა. მან წაივლო ხელი დანაზე, რომელიც წელზე ეკიდა, და უნდოდა შევარდნილიყო „კანტორაში“, რომ შიგ გულში ჩაერქო მტარვალისთვის, მაგრამ, წადგა თუ არა ბიჯი წინ, უცბათ შედგა ხარდაცემულივით და კარგა ხანს იდგა ერთ ალაგს ასე ბრაზმორეული, ხმის ამოუღებლათ, როგორც ქანდაკება. ბოლოს, როცა ცოტათი დამშვიდდა, აიშვირა ხელები ცისკენ და გულის გამგმირავე ხმით წარმოსთქვა: „ღმერთო! შენ მოკითხე!“ — და გაუდგა გზას თვალცრემლიანი.

„შეზარალებილ, ეს არის შეზარალება?!“

ფამთრის ერთი სუსხიანი პარასკევი დილა იყო. თოვდა. მთელი ქალაქი თოვლით იყო დაფარული და თეთრათ გამოიყურებოდა. სიცივისგან ცხვირ-პირ დაწითლებული ხალხი ბუხებზე იდგოდა ქუჩებში.

ერთ ტურფათ მორთულ, თფილ დარბაზში, ფანჯარასთან, ფეხი-ფეხზე გადადებული იჯდა ბნი მიხეილ ღიღიძე, — ერთი საპატოო წვერი ქალაქსში მცხოვრებ დიდკაცთა, — და ხალხის მოძრაობას თვალყურს ადევნებდა.

შუბათ გაიღო ფანჯარა.

— მი, შენ კაცო, ყიდი მაგ შეშას? — დაეკითხა მეურმეს, რომელიც დახეულ-დაფლეთილ ჩოხა-ახალუბის ამარა, სიცივისაგან საცოდავით წელში მოხრილი, ხელებზე სულის ბერვით შეშით დატვირთულ ურემს მისდევდა.

— ძი ვყიდი, ბატონო, — უპასუხა მეურმემ და იქვე შეაყენა ურემი.

— რა მოგცე?

— მანათ-ნახევარი მიბოძე, ბატონო.

— მანეთს მოგცემ.

— მანათათ ვერ გავყიდი, ბატონო.

— შენ იცი. მე შეშის მეტი რა მაქვს: სულ საჯნობით მიწყვია. მხოლოდ მინდოდა შენთვის ხელი გამეცალა დროზე; მებრალები ამ სიციფეში ასე საცოდავ მდგომარეობაში რომ გხედავ.— შარისფლურ თანაგრძნობით უთხრა ლიდიძემ და თანვე შეიხურა ფანჯარა, იმ მოსაზრებით, რომ, რაკი მე არ მივეძალები, მერე თვითონვე შემომეხვეწებაო.

მეურმემ მოიპარჯვა სახრე და ის-ის იყო უნდა გაერეკა ხარები, მაგრამ ამ დროს ერთი კალატოზი ბერძენი შეევაჭრა. ცოტა ვაჭრობის შემდეგ შვიდ აბაზათ გარიგდენ. მეურმემ დააბრუნა ურემი, რომ შინ მიეტანა შეშა ბერძნისთვის; მაგრამ ლიდიძემ გააღო ისევ ფანჯარა და უბრძანა:

— ზააჩერე ურემი.

მეურმემ გააჩერა ურემი.

— შის მიყიდე შეშა?—კითხა მერე მან, თუმცა კარგათ ხედავდა, ვისაც მიყიდა, მაგრამ მაინც.

— აგერ ბერძენს მივეყიდე, ბატონო,—უპასუხა მეურმემ.

— ბერძენს? როგორ?

— შვიდ აბაზათ, ბატონო.

— მერე როგორ გაბედე, მე არ მომყიდე და, ჩემ თვალის წინ, ვილაც სათათრეთიდან მოთრეულ ბერძენს კი, ა!

— თქვენ მანათს მაძლევდით, ბატონო, იმან ვი
შვილი აბაზი მომცა. ორი აბაზი ზედ მეტი, ჩემის-
თანა საწყალ კაცისთვის კაი ფულია...

— ხმა გაკმიდე! მანეთს გაძლევდი თუ ორ მა-
ნეთს, შენ მაინც ყოველ შემთხვევაში მოვალე
იყავი ჩემთვის მოგეყიდნა და არა ვილაკ სათათრე-
თიდან მოთრეულ პერძნისთვის.

ბერძენი შორი-ახლოს იდგა და თავისთვის
ზუტბუტებდა რალაცას. პლბათ კიცხავდა ღი-
დიძეს, მის არა კაცურ საქციელისთვის, მაგრამ წი-
ნააღმდეგობას კი ვერ უბედავდა.

მეურმეს, ცოტა არ იყოს, გული მოუვიდა.

— ეს ჩემი ნებაა, ჩემ საქონელს, ვინც ღირე-
ბულ ფასს მომცემს, იმას მივყიდდი, ვის რა უნდა! —
თამამათ უპასუხა მან.

ღიდიძე განრისხდა.

— მის წინაშე ბედავ შენ მაგის თქმას! მინ
გგონივარ მე, შე ცხვირმოუხოცელო კაძაზო,
შენა! — თვალების ბრიალით შესძახა მან და დაუშა-
ტა: — ახლავე დააბრუნე ურემი უკან, მე შენ გიბრ-
ძანებ, ახლავე!

მეურმეს ბრაზი მოერია და მწარეთ კითხა:

-- რათა?! რისთვის?!

— ის მე ვიცი! მე შენ გიბრძანებ, უკანვე და-
აბრუნე ურემი მეთქი! ზესმის? თორემ დაუძახებ პო-
ლიციელს და სულ პანღურის ცემით წავაყვანინებ
შენს თავს!

— არ დავაბრუნებ!

— არ დააბრუნებ!

— არა!

— შნახოთ! — დაემუქრა ღიღიძე და მართლაც დაუძახა პოლიციელს, რომელიც იქვე იდგა კუთხეში. პოლიციელი მოვიდა.

— ВЗЯТЬ ЕГО! — უბრძანა პოლიციელს ღიღიძემ და მიუთითა მეურმეზე — и долажи приставу отъ меня, чтобы онъ посадить его въ „рѣшетку“ и держать до 3-хъ часовъ по полудни! ღეე, კრიფოს იქ, „ვირის აბანოში“, რწყილები!... Слышишь?

— Слышу, Ваше Высокоблагородіе! — მორჩილებით უპასუხა პოლიციელმა და მოკიდა ხელი მეურმეს. მეურმე გადალდა, არ უნდოდა გაყოლოდა, მაგრამ, როცა ერთი-ორი პანდური ღონივრათ ამოკრა პოლიციელმა, მაშინ კი დაემორჩილა; შვალეები ცრემლით აევსო, სახეზე სასოწარკვეთილება გამოესახა, ერთი ზიზლით შეხედა ღიღიძეს და მწარეთ ამოიკვნესა:

— შებრალებიო, ეს არის შებრალება?! — და გაყვა პოლიციელს თავის ურმიანათ.

პოლიციელმა მიიყვანა ის პოლიციაში და ყოველივე დაწვრილებით მოახსენა ბოქაულს, რაც ღიღიძემ დააბარა მასთან.

ბოქაულმაც, თანახმად ღიღიძის სურვილისა,

რომ იამებია მისთვის, გაუკითხავათ შეამწყვდევინა
„რეშორტკაში“ საბრალო მეურმე და ნაშუადღევის
სამ საათამდღი მშვიერ-მწყურვალთ ყავდათ იქ!

ამ წიგნის ავტორი ვა წარმოგიდგინათ
ქაჯახის სეფენსუნთ 3-ბიჩეჩი № 6720-
თუნილითის ი.ბ. სეხსსა, ფანდი 480, ანაქსა,
საქაჯი 1855. მკუხარაძე

7. III. 1961წ.

1517

39/24

ფასი სანთ მასკო.

